

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoituksesta vuosina VM019:00/2021

Kaupunginhallitus

Valmistelija: vt. sosiaali- ja terveystieteiden johtaja Anneli Pahta, anneli.pahta@salo.fi, 040 742 9511.

Tausta

Sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja pelastustoimea koskevan uudistuksen toimeenpanosta ja sitä koskevan lainsäädännön voimaantulosta annetussa laissa (jatkossa voimaantulolaki) säädetään hyvinvointialueelle ja HUS-yhtymälle sen toiminnan ja hallinnon käynnistämistä aiheuttavien kustannusten rahoittamisesta ennen vuotta 2023. Valtioneuvoston asetuksella säädettäisiin hyvinvointialueille ja HUS-yhtymän valmistelusta aiheuttavien kustannusten rahoittamiseksi osoitetun valtionavustuksen myöntämisestä, maksamisesta ja käytöstä.

Hyvinvointialueesta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettujen hyvinvointialueiden julkisoikeudellisinä yhteisöinä perustetaan 1 päivänä heinäkuuta 2021. Tämän ajankohdan ja vuoden 2022 alun välisenä aikana hyvinvointialueen ylintä päätösvaltaa käyttäisi aloitusvaiheessa voimaantulolain 8 §:ssä tarkoitettu väliaikainen valmistelutoimielin ja 1 päivästä maaliskuuta 2022 lukien vaaleilla valittu aluevaltuusto.

Voimaantulolain 15 §:ssä säädetään hyvinvointialueelle sen toiminnan ja hallinnon käynnistämistä aiheuttavien kustannusten rahoittamisesta ennen vuotta 2023. Toiminnan rahoitus vuosina 2021 ja 2022 perustuu valtion varoista maksettavaan valtionavustukseen. Vuoden 2021 yleisavustus on tarkoitettu maksaa hyvinvointialueille voimaantulolain tultua voimaan valtiovarainministeriön päätöksen perusteella. Avustus myönnettäisiin valtion talousarvioon varatun määrärahan puitteissa valtionavustuslain (688/2001) 5 §:n 2 momentin mukaisena yleisavustuksena 1 päivänä heinäkuuta 2021 lukien hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän valmistelusta aiheutuneiden kustannusten kompensoimiseksi.

Valtiovarainministeriö pyytää lausuntoja asetusluonnoksesta 1.6.2021 mennessä.

Lausunto pyydetään antamaan vastaamalla lausuntopalvelu.fi:ssä julkaistuun lausuntopyyntöön.

Salon kaupungin lausunto

Varsinais-Suomen alueella merkittävä määrä yksittäisiä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen yhteenlaskettuja järjestämisvastuullisia tahoja, eikä alueella ole vielä järjestäytytty kuntayhtymän muotoon järjestämään kyseisiä palveluita. Tämä tarkoittaa käytännössä mittavaa

työmäärää, kun lähdetään valmistautumaan sote-uudistukseen. Tämä alueen haasteellinen tilanne käy ilmi myös valtiovarainministeriön koelaskelmista. Suunnitteilla olevaa rahoituksen tasoa voidaan kaikinensa pitää riittämättömänä.

Varsinais-Suomessa ei ole tehty merkittävää valmistautumista uudistuksen edellä, joten lähtötilanne on alueella erittäin haasteellinen. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että aikaa uudistuksen valmistautumiseen kuluu huomattavan paljon verrattuna niihin alueisiin, joissa toimitaan jo nyt kuntayhtymien muodossa tai joissa valmistelua on tehty tehokkaasti. Jos järjestämisvastuun siirtoon hyvinvointialueille olisi mahdollista saada vuoden jatkoaika, paranisi alueen onnistuneen valmistautumisen ja tehtävien siirron mahdollisuudet huomattavasti. Tämä ei kuitenkaan vähentäisi tehtävän työn määrää ja siitä syntyvää rahoitustarvetta. Salon kuten uskoaksemme muidenkin alueen kuntien haasteena on valmistelutyöhön tarvittavien asiantuntijoiden puute. Salon kaupungilla ei ole mahdollisuutta irrottaa merkittävässä määrin valmistelijoita uudistusta valmistelemaan, sillä kaupungilla on järjestämisvastuu aina uudistuksen voimaan tuloon asti. Tämä tulee todennäköisesti johtamaan siihen, että hyvinvointialueen valmistelussa joudutaan merkittävässä määrin ostamaan asiantuntijapalveluita, mikä on omiaan nostamaan valmistelutyön kustannuksia.

Hyvinvointialueiden perustamiseen liittyviä valmisteltavia asioita on suuri määrä ja valmisteltavat asiat ovat laajoja. Hyvinvointialueen perustaminen ja käynnistäminen edellyttää mm. seuraavien hallinnollisten asioiden organisointia ja toteuttamista:

1. Yleishallinto, johtaminen ja johtamisjärjestelmä
 - poliittinen päätöksenteko
 - organisaatio ja virkamiesjohto
 - hallintosääntö sekä muu säännöstö ja ohjeet
2. Talouspalvelut
3. Hankintapalvelut ja sopimukset
4. Tilapalvelut
5. IT- ja digipalvelut
6. Henkilöstöpalvelut
7. Tutkimus ja kehittämisspalvelut
8. Viestintä- ja markkinointipalvelut
9. Tieto- ja arkistopalvelut
10. Varautuminen

Mikäli lakipaketti hyväksytään siten, että se astuu voimaan 1.7.2021, jää valmisteluaikaa vajaa 18 kuukautta. Sipilän hallituksen aikaiseen Varsinais-Suomen sote- ja maku-valmistelun suhteutettuna nyt vaadittava valmistelu vaatisi arviolta 70 henkilötyövuoden verran työtä. Valmistelun kokonaiskustannukset tulee määritellä asiantuntijapalkkoina ja ostopalveluina. Ostopalvelujen osuus on todennäköisesti merkittävä.

Valtiovarainministeriön koelaskelmasta ei käy ilmi määrää, joka on laskettu Varsinais-Suomen valmistelun rahoitukseen, mutta vuosille 2021-2022 yhteenlaskettu euromäärä asettuu n. 5,8 milj. euron tasolle. Tämä rahoituksen määrä ei ole riittävä, vaan pitäisi olla arviolta jopa kaksinkertainen. Yksinomaan 70 asiantuntijan rekrytointi ja palveluiden ostot maksaisi vuositasolla 7 miljoonaa euroa.

Merkittäviä kustannuksia valmistelussa aiheutunee myös eri ICT-järjestelmien konsolidoinnista ja muista uudistukseen liittyvistä muutokustannuksista. Yksinomaan asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhtenäistäminen tulee kokonaisuudessaan aiheuttamaan Varsinais-Suomelle noin 10 miljoonaa euron kustannukset. Lopulliseen tietojärjestelmien uudistamisen hintaan vaikuttaa järjestelmien yhtenäistämisen toteutustapa. Asiakas- ja potilastietojärjestelmien yhtenäistämisen lisäksi uudistuksen toimeenpano edellyttää myös muiden järjestelmien uusimia, yhtenäistämisiä tai ainakin sopimusten uusimisia. Näiden osalta ei ole toistaiseksi tehty erillisiä päivitettyjä laskelmia.

Liitteet

1. Lausuntopyyntö
2. Valtioneuvoston asetuseräluonnos hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoituksesta vuosina 2021 ja 2022
3. VM:n laskelmat hyvinvointialueiden rahoituksesta 2021 ja 2022

Kaupunginjohtaja:

Kaupunginhallitus päättää, että Salon kaupunki antaa valtiovarainministeriölle esittelytekstin mukaisen lausunnon luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoituksesta vuosina 2021 ja 2022.

Päätös:

Kaupunginhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.